

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๔๐๓๓๓ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรที่จะต้องจัดให้มีกฎหมายกลางที่เปลี่ยนการทำงานของภาครัฐตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นระบบดิจิทัล เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕๘ ข. (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีหลักการสำคัญ ๒ ประการ ประการที่หนึ่ง ให้การอนุมัติอนุญาต การจดทะเบียน การแจ้งตามกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ นั้นสามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วย โดยถือว่าการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นแล้ว ประการที่สอง ให้การรับส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐทั้งภายในและภายนอกต้องสามารถกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ร่วมกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ในการดำเนินการประการที่สองแล้ว ทั้งนี้ ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย และจะได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์และผลักดันให้มีการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวในทุกหน่วยงานของรัฐให้ได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงได้ลงมติ

(๑) ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปจัดทำกฎหมายกลางตามคำสั่งของคณะรัฐมนตรีโดยเร็ว และให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายด้วย ทั้งนี้ โดยให้ถือว่าเป็นกฎหมายเพื่อการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๒) รับทราบการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายกลางตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอคณะกรรมการพัฒนากฎหมายพิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.ร.) ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานพัฒนารัฐบาลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และผู้แทนสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ

ร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้การยื่นคำขอหรือติดต่อใด ๆ ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ การติดต่อราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานของรัฐ สามารถทำ

โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี ในปัจจุบัน อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน รวมทั้งลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพแก่การปฏิบัติราชการของภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕๘ ข. (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายของคณะรัฐมนตรี สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติได้ดังนี้

๑.๑ กำหนดขอบเขตการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐทุกหน่วย เว้นแต่

- (๑) รัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด
- (๒) หน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ
- (๓) หน่วยงานของรัฐในฝ่ายตุลาการ
- (๔) องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- (๕) องค์การอัยการ และ
- (๖) หน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ในกรณีที่จะใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้แก่หน่วยงานตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้แก่หน่วยงานนั้นทั้งหมด หรือบางหน่วยงาน หรืองานบางประเภทก็ได้ (ร่างมาตรา ๔ และบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ในร่างมาตรา ๕)

๑.๒ กำหนดให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานตาม ๑.๑ ข้างต้น ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด ๔ ธรรมาภิบาลทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ (มาตรา ๓๕) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธรรมาภิบาลทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติกำหนดเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับกฎหมาย โดยเปิดช่องให้ในกรณีมีเหตุผลความจำเป็น หน่วยงานของรัฐอาจเสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานนั้นปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธรรมาภิบาลทางอิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้ (ร่างมาตรา ๓)

๑.๓ กำหนดให้ประชาชนสามารถยื่นคำขอ จ่ายเงิน หรือติดต่อราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิเสธไม่รับคำขอนั้นเพียงเพราะเหตุที่ผู้ขออนุญาตใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มิได้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่) ในการนี้ ได้กำหนดมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ดังนี้

(๑) กำหนดให้สำเนาเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ส่งไม่ต้องลงนามรับรอง (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง)

(๒) กรณีที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้คำขอต้องทำตามแบบ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนด การยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีข้อความตรงตามแบบนั้น ๆ แล้ว ให้ถือว่าได้ยื่นคำขอตามแบบ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๗ วรรคสาม)

(๓) กำหนดให้การส่งเอกสารประกอบคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าได้ยื่นหรือส่งเอกสารครบจำนวนแล้ว (ร่างมาตรา ๗ วรรคสาม)

(๔) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐอาจกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์ปฏิบัติเพิ่มเติมด้วยก็ได้ แต่วิธีการดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หรือเพื่อการยืนยันตัวตน (ร่างมาตรา ๘) เช่น การสร้างแบบฟอร์มคำขออิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนสามารถกรอกในระบบและยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่ต้องเขียนในแบบที่เป็นกระดาษแล้วสแกนส่งทางอีเมล เป็นต้น

(๕) กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้อนุญาตที่จะติดต่อกับสำนักทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของบัตรประจำตัวประชาชน และให้เป็นหน้าที่ของสำนักทะเบียนกลางที่จะตรวจสอบและแจ้งผล (ร่างมาตรา ๙)

ทั้งนี้ ยกเว้นกรณีดังต่อไปนี้ ซึ่งโดยหลักแล้วจะไม่สามารถยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เว้นแต่กฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้นจะกำหนดให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคห้า)

(๑) การจดทะเบียนเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

(๒) การจดทะเบียนที่ผู้ขอต้องดำเนินการเองเฉพาะตัว ได้แก่

(๒.๑) การสมรส

(๒.๒) การหย่า

(๒.๓) การรับบุตรบุญธรรม และ

(๒.๔) การอื่นทำนองเดียวกับ (๒.๑) ถึง (๒.๓)

(๓) การขอมีบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง หรือเอกสารอื่นใดที่โดยลักษณะของเอกสารนั้นผู้ขอจำเป็นต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยตนเองเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

(๔) การอื่นใดที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑.๔ กำหนดผลทางกฎหมายของการยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามร่างมาตรา ๗ โดยให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับตามเวลาที่คำขอหรือการติดต่อได้เข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เว้นแต่กรณีที่คำขอหรือการติดต่อเข้าสู่ระบบนอกวันและเวลาทำการของหน่วยงานของรัฐนั้น ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐนั้นได้รับในวันหรือเวลาทำการถัดไป (ร่างมาตรา ๑๐) ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนในสิทธิและหน้าที่ของประชาชนผู้ยื่นคำขอ หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่

๑.๕ กรณีที่ประชาชนได้ยื่นคำขอหรือติดต่อกับหน่วยงานของรัฐโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การติดต่อหรือออกเอกสารหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นั้น ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้ระบุไว้เป็นประการอื่นในการยื่นคำขออนุญาตหรือในการติดต่อ (ร่างมาตรา ๑๑) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนตามความประสงค์และความพร้อมทางเทคโนโลยีของผู้นั้น โดยประชาชนที่ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์จะขอรับแจ้งผลการพิจารณาหรือใบอนุญาตเป็นเอกสารก็ได้ เช่นเดียวกับประชาชนที่ยื่นคำขอเป็นเอกสารจะขอรับเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ถ้าไม่มีการขอเป็นอย่างอื่นกฎหมายจะสันนิษฐานว่าผู้ยื่นคำขอเป็นเอกสารประสงค์จะได้รับการติดต่อกลับเป็นเอกสาร ส่วนผู้ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์มีความพร้อมและประสงค์จะได้รับการติดต่อกลับ รวมทั้งการออกใบอนุญาตหรือเอกสารอื่นใดทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

๑.๖ ในกรณีที่ประชาชนยื่นคำขออนุญาต ณ หน่วยงานของรัฐ และมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตต้องใช้สำเนาเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐได้ออกให้แก่ผู้ขออนุญาต ถ้าผู้ขออนุญาตได้นำเอกสารต้นฉบับมาแสดงแล้ว หน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตมีหน้าที่จัดทำสำเนาและรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารนั้นเองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้ขออนุญาต และจะอาศัยเหตุที่ต้องจัดทำสำเนาดังกล่าวมาเป็นข้ออ้างในความล่าช้ามิได้ (ร่างมาตรา ๑๒) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน (การไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้ จากประชาชน)

๑.๗ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ผู้รับอนุญาตจะแสดงใบอนุญาตนั้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ผู้อนุญาตประกาศกำหนดก็ได้ และผู้อนุญาตต้องเปิดเผยข้อมูลการอนุญาตที่เป็นปัจจุบันให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (ร่างมาตรา ๑๓) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับใบอนุญาตในการแสดงใบอนุญาต รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคหรือผู้รับบริการสามารถตรวจสอบข้อมูลการได้รับอนุญาตของผู้ประกอบการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่ต้องเดินทางไปตรวจสอบ ณ สถานประกอบการ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ประชาชนสามารถแสดงใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานที่ต้องพกติดตัวเป็นภาพทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก็ได้ (เช่น การแสดงภาพใบขับขี่ที่ถ่ายรูปเก็บไว้ในโทรศัพท์มือถือ) เว้นแต่เป็นบัตรประจำตัว หนังสือเดินทาง และใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานอื่นที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้ต้องแสดงเป็นเอกสารตัวจริงเท่านั้น (ร่างมาตรา ๑๔)

๑.๘ กำหนดให้การติดต่อระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ได้กระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและใช้เป็นหลักฐานตามกฎหมายได้ ซึ่งรวมถึงการใช้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินแผ่นดินด้วย ในกรณีที่มิมีกฎระเบียบใดไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ออกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงิน (ร่างมาตรา ๑๕ และร่างมาตรา ๑๖)

๑.๙ กำหนดหลักการรองรับการแปลงเอกสารในความครอบครองของรัฐเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บ โดยให้ส่งมอบเอกสารต้นฉบับให้กรมศิลปากรดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารที่มีคุณค่าตามกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติต่อไป (ร่างมาตรา ๑๗)

๑.๑๐ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำและเผยแพร่ราชกิจจานุเบกษาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการจัดพิมพ์เป็นเล่มก็ได้ แต่วิธีการดังกล่าวประชาชนต้องสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว และสามารถทำสำเนาได้โดยตนเอง (ร่างมาตรา ๑๘)

๑.๑๑ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดให้มีและปรับปรุงฐานข้อมูลทางกฎหมายและระบบการสืบค้นกฎหมายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชนโดยเร็ว (ร่างมาตรา ๒๓) เพื่อให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพัฒนาต่อ ยอดให้สามารถแสดงผลการสืบค้นได้อย่างแม่นยำ และเรียงลำดับผลการค้นหาตามความเกี่ยวข้องได้ตรงตามความประสงค์ของผู้สืบค้น สอดคล้องกับระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence: AI) ในปัจจุบัน อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

๑.๑๒ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงมาตรฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้และปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงถึงกันได้ (ร่างมาตรา ๖) โดยให้สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ร่วมกันจัดทำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยวิธีการที่เสนอจะแบ่งเป็นขั้นตอนหรือระยะในการดำเนินการ (phase) ก็ได้ เพื่อให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐมีมาตรฐานข้อมูลขั้นพื้นฐานเท่าที่จำเป็นสำหรับให้บริการประชาชนโดยเร็ว จากนั้นจึงพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับเทคโนโลยีที่สูงขึ้นต่อไป อนึ่ง ในระยะแรกหลังจากพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดวิธีการตามร่างมาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามมาตรฐานอื่นใดที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายไปพลางก่อนได้ (ร่างมาตรา ๑๙) เพื่อให้ในระหว่างนั้นประชาชนสามารถยื่นคำขอหรือติดต่อราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที

๑.๑๓ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อเร่งรัดการดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็นตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เช่น การประกาศช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถติดต่อหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ได้ (เช่น เว็บไซต์ หรือที่อยู่อีเมลกลางของหน่วยงาน) การกำหนดระบบภายในหน่วยงานสำหรับการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบอีเมลที่หน่วยงานนั้นจัดให้เจ้าหน้าที่ หรือแอปพลิเคชันไลน์ทางการของหน่วยงาน) การเปิดเผยข้อมูลหรือแสดงใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร่างมาตรา ๒๐ และร่างมาตรา ๒๑) นอกจากนี้ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่แจ้งเตือน ติดตาม และเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒) เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสมดังเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติโดยเร็ว

๒. ความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยได้รับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นได้ใช้วิธีการและช่องทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานฯ (krisdika.go.th) เว็บไซต์ของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย (lawreform.go.th) เว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (lawtest.egov.go.th) และการกระจายแบบสอบถาม (Google Forms) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ รวมจำนวน ๙๗ วัน

๒.๒ เชิญหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน ๔ หน่วย ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดทางเทคนิคต่อคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย ทั้งในขั้นก่อนและภายหลังการพิจารณาร่างกฎหมาย

๒.๓ การรับฟังความคิดเห็นโดยการส่งหนังสือสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมจำนวน ๕๖ หน่วยงาน

ผลการรับฟังความคิดเห็นปรากฏว่าหน่วยงานทั้งหมดเห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ รายละเอียดปรากฏตามรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. จะช่วยให้ประชาชนสามารถยื่นคำขออนุญาตหรือขออนุมัติ ขอจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียน ขอแจ้งหรือจดทะเบียนขอการรับรองหรือขอความเห็นชอบ ขอความเห็นหรือขอให้พิจารณา ขออุทธรณ์ ร้องทุกข์หรือร้องเรียน ขอรับเงินหรือขอรับสวัสดิการ รวมตลอดทั้งขอให้ดำเนินการหรือขอรับบริการอื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่ว่ากฎหมายหรือกฎระเบียบเฉพาะในเรื่องนั้นจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขไว้อย่างไร โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะปฏิเสธไม่รับคำขอนั้นของประชาชนเพียงเพราะเหตุที่ได้ยื่นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มิได้ ซึ่งจะส่งผลเป็นการอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนการติดต่อราชการ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนโดยประชาชนที่ไม่สะดวกหรือยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถยื่นคำขอหรือติดต่อราชการโดยวิธีปกติเช่นเดิมได้ นอกจากนี้ ในส่วนการปฏิบัติราชการของภาครัฐ ทั้งในการออกใบอนุญาต เอกสาร หรือแจ้งผลการพิจารณาต่อประชาชน การติดต่อราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง รวมทั้งการติดต่อราชการระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในหน่วยงานของรัฐใด ๆ ก็สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยชอบเช่นเดียวกัน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐและการให้บริการประชาชน ให้สามารถทำได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยประชาชนที่ไม่สะดวกหรือยังไม่มีความพร้อมที่จะรับเอกสารหรือการติดต่อจากหน่วยงานของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถแสดงความจำนงขอรับเอกสารหรือการติดต่อจากหน่วยงานของรัฐโดยทางไปรษณีย์เช่นเดิมได้

ตัวอย่างการคิดคำนวณการประหยัดต้นทุนของประชาชนในการติดต่อราชการ เช่น ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากร ๗๐ ล้านคน หากประชาชนชาวไทย ๑ คน มีความจำเป็นต้องติดต่อราชการปีละ ๒ ครั้ง ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางไปติดต่อราชการคิดเป็น ๕๐๐ บาทต่อครั้ง ถ้าประชาชนเปลี่ยนมาใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ร่างพระราชบัญญัตินี้จำนวนครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด จะประหยัดค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนของประชาชนได้ถึง $[(๗๐,๐๐๐,๐๐๐ \times ๒ \times ๕๐๐) \div ๒ =] ๓๕,๐๐๐$ ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ ยังเป็นการประหยัดต้นทุนด้านเวลาซึ่งไม่ต้องเสียเวลาเดินทางและไม่ต้องต่อคิวรอเจ้าหน้าที่ดำเนินการเนื่องจากจะยื่นเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในเวลาใดก็ได้ รวมทั้งยังประหยัดงบประมาณแผ่นดินจากค่ากระดาษที่หน่วยงานของรัฐต้องใช้และค่าส่งเอกสารทางไปรษณีย์อีกเป็นจำนวนมากด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๔